

РЕШЕНИЕ

№ 14353

гр. София, 15.04.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 3 състав, в
публично заседание на 29.01.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Атанас Николов

при участието на секретаря Ирена Йорданова, като разгледа дело номер **11206** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 118, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване /КСО/, във връзка с чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по жалба на Ф. А. К. с ЕГН [ЕГН] от [населено място] срещу Решение № 1040-15-6/08.01.2025 г., издадено от директора на ТП на НОИ-С. град, потвърждаващо Разпореждане № 214-00-3485-5/01.08.2025г., издадено от ръководителя на осигуряването за безработица при ТП на НОИ-С. град, с което е отказано отпускане на парично обезщетение за безработица по чл. 54а от КСО.

В жалбата е посочено, че оспореното решение е неправилно, незаконосъобразно и издадено при съществено нарушение на процесуалните правила. Жалбоподателят счита, че отказът на осигурителните органи е мотивиран с извода, че компетентна да прецени правото на обезщетение е държавата по последна заетост на лицето. Вместо това намира, че от значение в случая е мястото на обичайно пребиваване. В тази връзка се излагат аргументи относно тълкуването на европейското законодателство в областта на социалното осигуряване, в частност на Регламент (ЕО) № 883/2204 и Регламент (ЕО) № 987/2009. Твърди се, че за определяне на обичайното пребиваване на лицето по смисъла на чл. 11, пар. 1, във вр. с пар. 2 от Регламент (ЕО) № 987/2009 решаващо значение за определяне на действителното място на обичайно пребиваване на дадено лице е намерението на лицето, особено причините за преместването му. С оглед на това в жалбата се излагат доводи, че центърът на интереси на жалбоподателката е Република Б.. Прави се искане решението да бъде отменено.

В съдебно заседание жалбоподателят се представлява от адв. К., която поддържа

подадената жалба. Моли оспореното решение да бъде отменено. Претендира разноски в производството.

Ответникът – директорът на ТП на НОИ-С. град – в съдебно заседание се представлява от юрк. А., която оспорва подадената жалба. Моли същата да бъде отхвърлена като неоснователна. Претендира присъждането на юрисконсултско възнаграждение. Прави възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение.

Софийска градска прокуратура в съдебно заседание не се представлява и не изразява становище по жалбата.

От фактическа страна.

От жалбоподателя е подадено Заявление от 04.03.2025 г., чрез Дирекция “Бюро по труда - И.“ с искане за отпускане на ПОБ по реда и условията на КСО, като в заявлението е декларира, че последната ѝ трудова заетост е в Германия от 2017 г. до 2025г. Към заявлението К. е подала и декларация относно определяне на пребиваване, във връзка с прилагане на член 65 (2) от Регламент (ЕО) № 883/2004.

Съгласно разпоредбата на чл. 1, ал. 6 от Наредба за отпускане и изплащане на паричните обезщетения за безработица /НОИПОБ/, при прието заявление с нередовни или липсващи документи териториалното поделение на НОИ уведомява лицето в 7-дневен срок от приемането на заявлението, като му дава необходимите указания за отстраняване на нередностите. Уведомяването се извършва чрез лицензиран пощенски оператор с обратна разписка на посочен точен адрес или по електронен път по реда на Закона за електронното управление (ЗЕУ). Предвид горещитираната разпоредба, с Уведомително Писмо изх. № У-214-00-3485- VI 1.03.2025 г. жалбоподателката е уведомена, че следва да представи допълнителни документи, необходими за извършване на преценка по правото ѝ на ПОБ.

На основание чл. 54г, ал. 4 от КСО, с Разпореждане № 214-00-3485-1 от 11.03.2025 г. на длъжностно лице на осигуряването за безработица, е спряно производството по отпускане на ПОБ, образувано по заявление №214-00-3485/04.03.2025 г., до представяне в срок на изисканите документи.

На 13.03.2025 г. Ф. А. К. е представила допълнително и заявление за потвърждаване на осигурителни периоди от друга държава-членка на ЕС със структуриран електронен документ /СЕД/ U002 /по образец/, в което е посочила, че е необходимо да бъде удостоверен осигурителен период в Германия от 08.2017 г. до 28.02.2025 г. Приложила е копия на документи от Германия, както и анкета за Германия.

С оглед представените от жалбоподателката документи, с Разпореждане № 214-00- 3485-2 от 14.03.2025 г., на основание чл. 55 от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/, е възобновено производството по подаденото от нея заявление за отпускане на ПОБ.

За потвърждаване на декларирания от К. период, на 14.03.2025 г. чрез националното приложение за електронен обмен на социално осигурителна информация /EESS1/ между Република Б. и държавите-членки на ЕС и ЕИП, от ТП на НОИ - С. град до компетентната институция /КИ/ на Германия е изпратен струзауриран онен документ /СЕД/ U001СВ /Искане за осигурително досие/, както и приложените жалбоподателката копия на документи.

При извършената преценка по правото на ПОБ е установено, че то зависи от периодите на осигурена заетост на лицето в Германия, поради което на основание чл. 54г, ал. 4 от КСО, с Разпореждане № 214-00-3485-3 от 14.03.2025 г. производството по отпускане на ПОБ отново е спряно до получаване на необходимата информация от КИ на Германия.

Поради неполучен своевременно отговор от КИ на Германия, чрез EESSI, регулярно са изпращани напомнителни писма СЕД Х009 — на 16.04.2025 г., 27.05.2025 г. и 23.06.2025 г.

В отговор, на 29.07.2025 г. в ТП на НОИ - С. град, от КИ на Германия, чрез EESSI е получен СЕД U017 /Осигурително досие/, в който са удостоверени следните периоди:

- на осигурена заетост: от 01.08.2017 г. до 31.12.2017 г. вкл., от 01.01.2018 г. до 30.06.2018 г. вкл., от 01.07.2018 г. до 14.08.2018 г. вкл., от 15.08.2018 г. до 30.09.2018 г. вкл., от 15.08.2019 г. до 14.09.2020 г. вкл., от 15.09.2020 г. до 31.10.2020 г. вкл., от 01.11.2020 г. до 28.02.2021 г. вкл., от 01.03.2021 г. до 30.09.2024 г. вкл., от 01.11.2024 г. до 30.11.2024 г. вкл. и от 01.12.2024 г. до 28.02.2025 г. вкл.;

- период, през който на жалбоподателката е изплащано ПОБ по законодателството на Германия от 01.10.2018 г. до 09.12.2018 г. вкл., като е посочено и основание за прекратяване на заетостта - “уволнение от работодателя”.

С оглед получената от КИ на Германия информация, на основание чл. 55 от АПК, с Разпореждане № 214-00-3485-4 от 30.07.2025 г. на длъжностно лице на осигуряването за безработица, е възобновено производството по подаденото от жалбоподателката заявление за отпускане на ПОБ. Разпореждането е оспорено по административен ред, като от директора на ТП на НОИ-С. град е издадено Решение № 1040-15-6/08.01.2025 г. , с което същото е потвърдено.

От правна страна.

Жалбата е подадена в предвидения в чл. 118, ал. 1 от КСО 14 - дневен преклузивен срок, изхожда от надлежна страна – адресат на обжалвания административен акт, имаща правен интерес от обжалване, поради което се явява процесуално допустима.

Разгледана по същество жалбата е основателна.

Съгласно чл. 168, ал. 1 АПК съдът преценява законосъобразността на оспорения административен акт на всички основания по чл. 146 АПК, а именно: дали актът е издаден от компетентен административен орган и в установената форма, спазени ли са административнопроизводствените правила и материално-правните разпоредби по издаването му, съобразен ли е актът с целта на закона.

Предмет на съдебен контрол в настоящото производство е Решение № 1040-15-6/08.01.2025 г. Същото е издадено от компетентен орган по чл. 117, ал. 1 от КСО, съгласно Заповед № 1712/17.08.2015г. на Директора на ТП на НОИ-С.град, (л.62 от делото) с която Т. Василев е преназначен на длъжност директор ТП на НОИ С. град в отсъствие на същия. По реда на чл. 117, ал. 3 от КСО ръководителят на териториалното поделение се произнася по жалбите или исканията с мотивирано решение в едномесечен срок от получаването им. Спазена е и предвидената в закона писмена форма – чл. 117, ал. 3 от КСО. То е мотивирано.

Разпореждането, потвърдено с процесното решение, също е издадено от компетентен орган – л. 96 от делото, и при спазване на законоустановената форма. Същото съдържа фактическите и правни основания, послужили за неговото издаване.

При издаването на оспореното решение, както и на потвърденото с него разпореждане, не са допуснати съществени процесуални нарушения.

Двата административни акта обаче противоречат на европейските правила за координация на системите за социална сигурност на държавите членки на ЕС и на КСО.

По делото няма спор, че Ф. К. е гражданка на Република Б., държава - членка на ЕС, поради което и е лице, спрямо което намира приложение Регламент (ЕО) № 883/2004г. Република Б. като държава – членка на ЕС е длъжна да прилага европейските правила за координация на системите

за социална сигурност на държавите членки на Съюза. Това са общите правила и принципи, които трябва да бъдат спазвани от всички национални органи, институции за социална сигурност и от съда, при прилагането на националните закони. Към настоящият момент тези общи правила и принципи се съдържат в Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29.04.2004 г. за координация на системите за социална сигурност, в сила от 01.05.2010 г., както и в Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16.09.2009 г. за установяване на процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004 г.

С Регламент (ЕО) № 883/2004 г. са въведени материалноправните правила, принципи и разпоредби в сферата на координацията на системите за социална сигурност на държавите членки. Механизмът на координация на системите за социална сигурност, включващ и обезщетенията за безработица, се основава на четири основни принципа: определяне на приложимото законодателство; равенство в третирането; сумиране на периоди на заетост, осигуряване или пребиваване и износ на обезщетения. По отношение на обезщетенията за безработица общият принцип за определяне на приложимото законодателство е, че лице, упражняващо доходоносна дейност, следва да принадлежи към схема за социална сигурност на държавата, на чиято територия е заето или самостоятелно заето. Специални правила, представляващи изключения от общия принцип, че държавата - членка по последна заетост като компетентна държава отговаря за предоставянето на обезщетения за безработица, са регламентирани в член 65 от Регламент (ЕО) № 883/2004г.

В настоящия случай следва да бъде обсъден въпросът с тълкуването и прилагането на термина „пребиваване“, чиято легалната дефиниция се съдържа в чл. 1, §3, б. „й“ от цитирания Регламент - мястото, където лицето обичайно пребивава. Мястото на обичайно пребиваване на лицето се определя, съгласно чл. 11, §1 от Регламент (ЕО) №987/2009, регламента по прилагането, с оглед центъра на интересите на съответното лице въз основа на цялостна оценка на наличната информация относно релевантните факти - продължителността и непрекъснатото пребиваване на територията на съответните държави-членки, семейното положение и роднинските връзки на лицето, жилищното му положение и доколко постоянно е то, както и естеството и специфичните характеристики на упражняваната дейност, в т. ч. постоянният характер на дейността и продължителността на всеки договор за заетост, мястото, където обичайно се упражнява тази дейност и др. примерно изброени в цитираната норма. Съгласно разпоредбата на чл. 11, §2 от Регламента по прилагането, решаващо значение при определяне на действителното място на обичайно пребиваване на дадено лице е намерението на лицето, което произтича от горепосочените факти и обстоятелства, особено причините за преместването на лицето. Член 1, букви й) и к) от Регламент (ЕО) № 883/2004 прави разграничение между „пребиваване“ и „престой“. В изготвения съвместно с държавите членки наръчник се изясняват понятията „обичайно пребиваване“, „временно пребиваване“ и „престой“. Тези определения, посочени в законодателството на ЕС (Регламент (ЕО) № 883/2004, последно изменен с Регламент (ЕО) № 465/2012), са необходими, за да се установи коя държава членка е отговорна за предоставянето на обезщетения по социално-осигурителни схеми на граждани на ЕС, които пребивават в различни държави членки.

Съгласно правото на ЕС може да има само едно обичайно място на пребиваване и съответно само една държава членка, която отговаря за плащанията на обезщетения по социално осигурителните схеми, отпускани по местожителство. Заетите и самостоятелно заетите лица отговарят на условията за социална сигурност в държавата по месторабота, а неактивните (напр. пенсионери, студенти) - в държавата членка по обичайно пребиваване. Определянето на държавата членка по обичайно пребиваване на лицата е важно и по отношение на лицата, които работят в повече от

една държава- членка. В наръчника се разглеждат специфичните критерии, които трябва да бъдат взети под внимание, за да се определи мястото на обичайно пребиваване на дадено лице, като например: семейното положение и роднинските връзки на лицето; продължителността и непрекъснатото пребиваване в съответната държава членка; състоянието на трудова заетост (по-специално мястото, където обичайно се упражнява съответната дейност, постоянният характер, както и продължителността на договора за работа); упражняването на неплатена дейност; в случай на студенти - източникът на доходите им; доколко постоянно е жилищното положение на лицето; държавата членка, в която лицето плаща данъци; причини за преместването; намеренията на лицето въз основа на всички обстоятелства и подкрепени с конкретни доказателства. При необходимост могат да се вземат предвид и други факти. Дадени са също така и конкретни примери и насоки за случаите, в които е трудно определянето на мястото на пребиваване - например при погранични, сезонни или командировани работници, студенти, пенсионери, както и при неактивни хора, за които е характерна голяма мобилност.

С оглед на изложеното компетентна да прецени правото на обезщетение за безработица в случая е съответната институция на държавата-членка по пребиваване на лицето. По делото е налице спор между страните коя е тази държава – държавата по последна заетост – Германия, или държавата, в която е настоящото местопребиваване – Б..

Съгласно чл. 1, пар. 3, б. „й“ от Регламент (ЕО) № 883/2004 „пребиваване“ означава мястото, където лицето обичайно пребивава, а б. „к“ от същата разпоредба определя като „престой“ временното пребиваване. Следователно налице е ясно разграничение между мястото, където лицето е установено /обичайно пребивава/, и мястото на временно /непостоянно, инцидентно/ пребиваване.

В тази връзка процесуалният представител на жалбоподателката правилно се позовава на разпоредбите на чл. 65, пар. 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004, който следва да бъде тълкуван във връзка с чл. 11 от Регламент (ЕО) № 987/2004, по-конкретно с визираните в последния член критерии, които подлежат на преценка от органа при определяне на мястото на пребиваване на лицата. Съгласно чл. 11, пар. 1 от Регламент (ЕО) № 987/2004 при различия в становищата на институциите на две или повече държави-членки относно определяне на пребиваването на лице, за което се прилага основният регламент, тези институции установяват с взаимно съгласие центъра на интересите на съответното лице въз основа на цялостна оценка на наличната информация относно релевантните факти, които може по целесъобразност да включват: продължителността и непрекъснатото пребиваване на територията на съответните държави-членки; положението на лицето, включително: естеството и специфичните характеристики на упражняваната дейност, по-специално мястото, където обичайно се упражнява тази дейност, постоянният характер на дейността и продължителността на всеки договор за заетост; семейното положение и роднинските връзки на лицето; упражняването на неплатена дейност; когато става въпрос за студенти, източникът на техните доходи; жилищното положение на лицето, по-специално доколко е постоянен характерът му; държавата-членка, в която се счита, че лицето пребивава за целите на данъчното облагане. Пар. 2 от същия член допълва разпоредбата на пар. 1, като предвижда, че, „когато съобразяването на различните критерии, основаващи се на приложимите факти, посочени в параграф 1, не води до постигане на съгласие между съответните институции, намерението на лицето, което произтича от тези факти и обстоятелства, особено причините за преместването на лицето, се приемат за решаващи при определяне на действителното място на пребиваване на това лице“.

В настоящия случай не може да бъде изведен категоричен извод за държавата на пребиваване с оглед на критериите по горесцитирания пар. 1, поради което следва да бъде взето предвид

намерението на лицето, кандидатстващо за обезщетение. Съгласно представената по делото декларация от Ж. Б., същата има намерение да се установи в Република Б.. Макар да няма недвижима собственост на територията на последната, жалбоподателката има намерение да придобие такава.

Следователно, неправилна е преценката на административния орган относно мястото на пребиваване на жалбоподателя.

От представените от жалбоподателката доказателства с подаденото заявление, е видно, че мястото ѝ на трайно пребиваване е Република Б.. В периода на заетост в Германия, оспорващата е била на територията на страната, но времетраенето на това пребиваване е било обусловено от съществуването на трудово правоотношение и не покрива критериите, въз основа на които се обосновава извод за "обичайно пребиваване". Това не е отчетено от решаващия орган, което е нарушение на установеното с чл. 35 от АПК задължение на същия да се изяснят фактите и обстоятелствата от значение за случая и да се обсъдят обясненията и възраженията на заинтересованите граждани и организации, ако такива са дадени, съответно направени.

С оглед на изложеното, следва да се направи извод, че с процесното решение и с потвърденото с него разпореждане незаконосъобразно и неправилно е позоваването на член 65, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004, съгласно който напълно безработно лице, което по време на последната си дейност като заето или като самостоятелно заето лице е пребивавало в държава-членка, различна от компетентната държава-членка и което продължава да пребивава в тази държава-членка или се върне в тази държава-членка, се поставя на разположение на службите по заетостта в държавата-членка по пребиваване. Безработно лице, без да е пограничен работник, което не се върне в неговата държава-членка по пребиваване, се поставя на разположение на службите по заетостта на държавата-членка, чието законодателство за последно е било подчинено.

Жалбоподателката, за когото не се спори, че е безработно лице, е пребивавала за времето на трудовата си заетост в държава-членка, различна от компетентната държава-членка. Безспорно установено е, че същата не продължава да пребивава в тази държава-членка, нито се е върнал в тази държава-членка, а именно – Германия. Следователно, приложимото законодателство в настоящия казус е това на държавата-членка по обичайното местопребиваване на жалбоподателката, на която държава е и гражданин. Обезщетението за безработица, заявено от жалбоподателя правилно е било поискано именно по реда и при условията на действащото българско законодателство, в съответствие с приложимите европейски регламенти за това.

С оглед на изложеното, оспорено пред настоящата съдебна инстанция Решение № 1040-15-6/08.01.2025 г., издадено от директора на ТП на НОИ-С. град, потвърждаващо Разпореждане № 214-00-3485-5/01.08.2025г., издадено от ръководителя на осигуряването за безработица при ТП на НОИ-С. град, с което е отказано отпускане на парично обезщетение за безработица по чл. 54а от КСО, следва да бъдат отменени като незаконосъобразни.

Поради неправилното тълкуване и прилагане на разпоредбите от Регламент/ЕО/ 883/2004 г. и Регламент № 987/2009г., на основание чл. 173, ал.2, АПК преписката следва да бъде върната на административния орган за ново произнасяне по същество при съобразяване на дадените от съда указания по тълкуване и прилагане на материалния закон.

По делото е направено искане от процесуалния представител на жалбоподателката за присъждане на съдебно-деловодни разноски. Съобразно чл. 143 ал. 1 от АПК и изхода на спора пред настоящата инстанция, съдът намира, че следва да се присъдят в полза на жалбоподателката извършените от нея разходи за водене на процеса. Съобразно представения по делото списък на разноските и с оглед направеното възражение от ответника за прекомерност на адвокатското

възнаграждение, което съдът намира за основателно предвид фактическата и правна сложност на делото, определя такова размер на 771,94 евро., включващо адвокатско възнаграждение и дължимата за производството държавна такса.

На основание чл. 119 от КСО /изм. - ДВ, бр. 94/29.11.2019 г., в сила от 03.12.2019 г./ решението не подлежи на обжалване.

С тези мотиви, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ по жалба на Ф. А. К. с ЕГН [ЕГН] от [населено място] - Решение № 1040-15-6/08.01.2025 г., издадено от директора на ТП на НОИ-С. град, потвърждаващо Разпореждане № 214-00-3485-5/01.08.2025г., издадено от ръководителя на осигуряването за безработица при ТП на НОИ-С. град, с което е отказано отпускане на парично обезщетение за безработица по чл. 54а от КСО.

ВРЪЩА преписката на директора на ТП на НОИ – С. - град за ново произнасяне съобразно дадените указания по тълкуване и прилагане на закона.

ОСЪЖДА Териториално поделение С.-град на Националния осигурителен институт да заплати на Ф. А. К. с ЕГН [ЕГН] от [населено място], сумата от 771,94 евро, представляваща разноски в производството.

Решението е окончателно.